

Mažų ir vidutinių įmonių įtraukimas į standartizaciją

Kaip verslo asociacijos ir standartizacijos organizacijos gali padėti didinti mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ) informuotumą apie standartus, teikti joms aktualią informaciją ir skatinti jų dalyvavimą standartizacijoje.

Standartai palengvina darbą verslui ir vartotojams bei daro jį saugesnį. Jie yra naudingi didinant našumą, saugant vartotojų ir darbuotojų sveikatą, aplinką ir sudaro galimybę bendrovių veiklai atitikti atitinkamus įstatymus ir reglamentus.

Standartai padeda įgyvendinti naujas technologijas ir naujoves, užtikrina, kad skirtingų bendrovių teikiami gaminiai, jų dalys bei paslaugos būtų suderinti vieni su kitais.

Be to, standartai padeda atverti rinkas ir suteikia užsakovams galimybę palyginti skirtingų tiekėjų pasiūlymus, todėl mažesnės ir neseniai veiklą pradėjusios įmonės yra lengviau konkuruoti su didesnėmis ir seniau veikiančiomis bendrovėmis.

Europos lygmeniu rengiami bendri standartai visokiems gaminiams ir paslaugoms įvairiuose sektoriuose, pavyzdžiui, cheminių medžiagų, statybos, energetikos, maisto, sveikatos ir saugos, buitinių prietaisų, informacinių technologijų, mašinų, telekomunikacijų, transporto ir t.t.

MVĮ yra apibrėžiamos kaip įmonės, turinčios mažiau nei 250 darbuotojų. Jos sudaro 98 proc. viso verslo Europoje, ES tokiose įmonėse dirba daugiau kaip 90 milijonų žmonių. Nepaisant šio fakto, mažiau tikėtina, kad MVĮ rengiant standartus dalyvaus aktyviau nei didelės įmonės.

Siekiant užtikrinti, kad standartai atitiktų mažesnių bendrovių poreikius, būtina MVĮ teikti informaciją apie standartizaciją ir tinkamai atstovauti jų interesams kuriant, rengiant ir peržiūrint standartus. Tiek standartizacijos organizacijų, tiek verslo asociacijų¹, ypač atstovaujančių MVĮ, vaidmuo čia labai svarbus.

Šiame leidinyje pateikiamos rekomendacijos, kaip verslo asociacijos ir standartizacijos organizacijos galėtų dirbti kartu tiek nacionaliniu, tiek europiniu lygmeniu, siekdamas, kad standartizacijos procesas būtų geriau suprantamas ir labiau prieinamas mažoms ir vidutinėms įmonėms.

Šios rekomendacijos paremtos geros praktikos pavyzdžiais, kurie buvo nustatyti skirtingose Europos šalyse.

¹ Šiame kontekste „verslo asociacijos“ aprėpia visas organizacijas nares, kurios tarnauja ir atstovauja privačioms bendrovėms, įskaitant (bet nebūtinai apsiribojant) mažas ir vidutines įmones (MVĮ).

Kaip padaryti standartizaciją prieinamą mažoms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ): 10 dalykų, kuriuos gali atlikti verslo asociacijos ir standartizacijos organizacijos

1 Nustatyti gerus santykius ir ryšius tarp standartizacijos organizacijų ir MVĮ atstovaujančių verslo asociacijų.

Būtinai nuolatiniai informacijos mainai siekiant užtikrinti, kad verslo asociacijos žinotų apie standartus ir standartizaciją, kurie galėtų būti aktualūs jų nariams. Be to, svarbu, kad standartizacijos organizacijos būtų informuotos apie kiekvieno sektoriaus aktyvių bendrovių poreikius ir rūpesčius.

Nacionaliniu lygmeniu verslo asociacijos turėtų siekti reguliariai bendrauti su nacionalinės standartizacijos organizacijos darbuotojais, atsakingais už konkretų (-čius) sektorių (-ius), kuriame (-iuose) dirba jų nariai. Panašiai ir europiniu lygmeniu – verslo asociacijos privalo bendrauti su tinkamu (-ais) asmeniu (-imis) Europos standartizacijos organizacijose (CEN, CENELEC ir (arba) ETSI).

2 Sukurti forumus reguliariam dialogui tarp standartizacijos organizacijų ir MVĮ atstovaujančių verslo asociacijų.

Nemažai nacionalinių standartizacijos organizacijų jau turi specialius komitetus arba darbo grupes, skirtas MVĮ poreikiams tenkinti ir problemoms spręsti bei užtikrinti, kad į juos būtų atsižvelgta esamoje ir (arba) būsimoje standartizavimo veikloje. Tokie forumai naudingi norint palaikyti nuolatinį dialogą su SVĮ atstovaujančiomis verslo asociacijomis, keistis informacija apie nesenus ir būsimus pokyčius skirtinguose sektoriuose ir spręsti bendrąsias problemas, kurios yra aktualios daugiau nei vienam sektoriui. Jie yra veiksmingiausi, kai vyksta reguliariai.

3 Koordinuoti informacijos apie standartus ir standartizaciją rinkimą ir mainus.

Kiekvienoje verslo asociacijoje būtina atidžiai stebėti pokyčius, susijusius su standartais, kurie gali dominti narius, ir koordinuoti asociacijos bei jos narių dalyvavimą standartizacijos veikloje.

Daug verslo asociacijų turi specialius komitetus, kurie yra atsakingi už šių funkcijų vykdymą bei užtikrinimą, kad aktuali informacija būtų pateikta nariams. Tai ypač vertinga MVĮ, kurios dažnai negali stebėti visų su standartais susijusių pokyčių, galinčių turėti poveikį jų veiklai.

4 Užtikrinti, kad būtų atsižvelgta į MVĮ poreikius ir norus.

Standartizacija paprastai yra atvira visiems suinteresuotiems asmenims, norintiems dalyvauti šioje veikloje. Tačiau dauguma mažų įmonių neturi galimybių ir (arba) išteklių aktyviai (arba netgi pasyviai) prisidėti prie standartizacijos. Todėl verslo asociacijos vaidina svarbų vaidmenį užtikrindamos, kad jų narių interesams būtų atstovaujama kuriant, rengiant ir peržiūrint atitinkamus standartus nacionaliniu ir europiniu ar tarptautiniu lygmeniu.

5 Aktualią informaciją padaryti prieinamą kiekvienos šalies kalba (-omis).

Dėl sąnaudų ne visada nacionalinės standartizacijos organizacijos gali užtikrinti, kad visi standartai būtų leidžiami kiekvienos šalies oficialia (-iomis) kalba (-omis). Verslo asociacijos galėtų padėti teikiant informaciją apie standartus ir standartizaciją savo nariams bei nustatant, kurių standartų vertimui reikėtų teikti pirmenybę.

6 Organizuoti mokymus, kurie būtų aktualūs mažoms ir vidutinėms įmonėms.

Standartizacijos organizacijos, dažnai kartu su verslo asociacijomis, regioniniu, nacionaliniu ir europiniu lygmeniu organizuoja įvairius mokymus, pavyzdžiui, seminarus ir pasitarimus. Šie mokymai suteikia MVĮ vadovams ir specialistams puikią galimybę sužinoti apie standartus ir standartizaciją. Juose daug dėmesio gali būti skiriama specialioms, ypač MVĮ ar tam tikro sektoriaus bendrovės dominančioms temoms.

7 Sukurti praktinius vadovus verslui, kaip naudotis standartais ir juos taikyti.

Daug verslo asociacijų ir pramonės organizacijų parengia ir išleidžia vadovus, kad informuotų savo narius apie atitinkamus išleistus standartus, jų naudą ir kaip juos taikyti. Šie vadovai ypač naudingi MVĮ, tuo labiau, kai jie pritaikyti konkrečaus sektoriaus įmonių poreikiams. Jie taip pat gali padėti didinant informuotumą bei gerinant supratimą apie standartus ir standartizaciją.

8 Kurti internetines priemones, per kurias informacija apie standartus būtų prieinama MVĮ.

Standartizacijos organizacijos naudoja internetą, kad bendrovės galėtų lengviau rasti informacijos apie jų sektoriui aktualius standartus. Internetinės priemonės taip pat suteikia galimybę MVĮ sužinoti apie esamą ir būsimą standartizavimo veiklą, dalyvauti internetinėse konsultacijose apie standartų projektus. Verslo asociacijos turi prisidėti užtikrinant, kad jų nariai žinotų apie esamas priemones ir kaip jas gerai išnaudoti.

9 Teikti patarimus ir profesines žinias, atitinkančias konkrečius MVĮ poreikius.

Verslo asociacijos savo nariams teikia aktualią informaciją ir rekomendacijas visais klausimais, susijusiais su standartais ir standartizacija. Jos yra gerai pasirengusios spręsti konkrečius klausimus ir tarpininkauti tarp atskirų bendrovių ir standartizacijos organizacijų. Mažesnės bendrovės ypač pasitiki verslo asociacijomis, kai gauna tikslius atsakymus ir tinkamus patarimus.

10 Siūlyti standartų paketus, rinkinius konkrečių sektorių MVĮ.

Standartizacijos organizacijos gali bendradarbiauti su verslo asociacijomis, siūlydamos MVĮ poreikiams pritaikytus standartų rinkinius ir jų prenumeratą, kad joms būtų lengviau (ir pigiau) įsigyti norimus standartus. Naudotojui patogūs formatai, pavyzdžiui, kišeniniai vadovai, taip pat gali padaryti standartus labiau prieinamus.

Europos standartai: bendrosios rinkos atvėrimas verslui

Standartai turi vaidinti ypač svarbų vaidmenį Europos bendrosios rinkos (arba Europos ekonominės erdvės), apimančios visas Europos Sąjungos valstybes nares ir grupę kaimyninių šalių, kontekste. Kad bendroji rinka galėtų veiksmingai funkcionuoti, standartai turi būti suderinti taip, kad gaminius bei paslaugas būtų galima parduoti ir pirkti anapus sienų.

Europos standartai identifikuojami pagal žymenį EN. Jie pripažįstami 33 Europos šalyse, kuriose privaloma panaikinti bet kurį nacionalinį standartą, kuris nesuderintas su Europos standartu. Tai reiškia, kad bet kokia gaminio dalis, gaminy ar paslauga, atitinkanti tam tikrus Europos standartus, turi būti priimta visose susijusiose šalyse.

Trys Europos standartizacijos organizacijos (ESO) yra pripažintos kaip galinčios ir turinčios reikiamų žinių Europos standartams rengti. Tai yra CEN (Europos standartizacijos komitetas), CENELEC (Europos elektrotechnikos standartizacijos komitetas) ir ETSI (Europos telekomunikacijų standartų institutas).

Europos standartai rengiami bendradarbiaujant techniniams ekspertams, kuriuos paskiria verslo ir pramonės sektoriai, mokslinių tyrimų institutai, vartotojų ir aplinkos apsaugos organizacijos bei kiti visuomenės nariai. CEN ir CENELEC šie standartai priimami taikant balsavimo procedūrą, kurioje dalyvauja nacionalinės standartizacijos organizacijos (Lietuvoje – Lietuvos standartizacijos departamentas).

Šis leidinys buvo parengtas kaip

MVĮ standartizacijos priemonių rinkinys (angl. k. SMEST) projekto dalis

Išsamesnę informaciją apie šį projektą rasite: www.smest.eu

Europos SMEST partneriai

Europos Komisijos įmonių generalinis direktoratas

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/index_en.htm

Taip pat žr. Europos smulkiojo verslo portalą

http://ec.europa.eu/small-business/index_en.htm

EFTA – Europos laisvosios prekybos asociacija

www.efta.int

NORMAPME – Europos amatininkų, prekybos ir mažų bei vidutinių įmonių standartizacijos biuras

www.normapme.eu

CEN – Europos standartizacijos komitetas

CENELEC – Europos elektrotechnikos standartizacijos komitetas

www.cencenelec.eu

SMEST projekto partneris Lietuvoje

LST – Lietuvos standartizacijos departamentas

www.lsd.lt

